

Fusieproces Hervormde Gemeente Leerdam en Gereformeerde Kerk Leerdam

Van verkenning en uitwerking naar besluitvorming

1. Inleiding

1.1 Algemeen

In het Stappenplan Fusieproces van mei 2014 hebben de Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente en de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk besloten samen stappen te zetten om na te gaan of een fusie van beide gemeenten haalbaar zou zijn. De in het Stappenplan vermelde vraagstukken zijn in de (wijk)kerkenraden besproken en daarover zijn op hoofdlijnen keuzen gemaakt. Die hoofdkeuzen zijn verder uitgewerkt in de uitwerkingsfase. Ook die fase is inmiddels met positieve besluiten afgerond. De (wijk)kerkenraden hebben nu het voornemen om de stap naar een verenigingsbesluit (fusiebesluit) te zetten.

1.2 Fusie en fusiepartners

In de bespreking is uitgegaan van een fusie tussen de Hervormde Gemeente Leerdam en de Gereformeerde Kerk Leerdam. De besluitvormende organen zijn: de Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente en de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk. In de documenten worden beide organen ook wel gezamenlijk aangeduid met de term “de fusiepartners”. De drie wijkkerkenraden van de Hervormde Gemeente (Centrum-Oost, Noord, West) hadden en hebben gedurende het hele fusieproces een adviserende rol richting Algemene Kerkenraad.

Volgens de Kerkorde van de PKN spreken we over een ‘vereniging’ van de Hervormde Gemeente Leerdam en de Gereformeerde Kerk Leerdam. Daarmee wordt feitelijk een fusie bedoeld.

2. Wat ging er aan vooraf?

Het is de wens van de Hervormde wijkgemeente Noord en de Gereformeerde Bethelkerk om samen één protestantse (wijk) gemeente Kerk aan de Linge te vormen als afronding van de in 2010 gestarte federatieve samenwerking. Dat is alleen mogelijk als de Hervormde Gemeente en de Gereformeerde Kerk op centraal niveau fuseren of als wijkgemeente Noord zich afsplitst van de Hervormde Gemeente. De wijkkerkenraden Centrum-Oost en West hebben te kennen gegeven constructief mee te willen denken over een fusie op centraal niveau, vanuit het verantwoordelijkheidsbesef voor de plaatselijke kerk als één geheel.

In 2012 heeft een hervormd – gereformeerde Werkgroep Advisering Fusieproces (W.A.F.) in opdracht van de kerkenraden het fusievraagstuk geïnterpreteerd en een aantal fusiemodellen tegen het licht gehouden. Op basis van de adviezen en aanbevelingen in het rapport van de Werkgroep hebben de fusiepartners - na positieve advisering door de wijkkerkenraden - in juni 2014 het zogenoemde Stappenplan Fusieproces vastgesteld. Het Stappenplan bevat de agenda voor de inhoudelijke verkenning van het fusieproces.

3. Verkennende fase

In de verkennende fase zijn de volgende onderwerpen (met nummers opdrachtpakketten) verkend: Hoofdstructuur fusiegemeente (3), Inventariserend financieel onderzoek (4), Wensexploitatie nieuwe wijkgemeenten (5), Haalbaarheid wensexploitaties (6), Organisatie Diaconieën (7), Model voor financieel beheer (8), Afweging WAF advies geografische indeling wijkgemeenten (9), Visie op eigendom en beheer vastgoed (10), Visie op organisatie en bestuur (12).

Deze opdrachtpakketten zijn door de wijkkerkenraden behandeld en van een positief advies voorzien. Vervolgens hebben de beide fusiepartners (dus de Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente en kerkenraad van de Gereformeerde Kerk) in 2016 hun vertrouwen uitgesproken in de uitkomst van het fusiemodel voor de toekomstige fusiegemeente. Nadat de gemeenteleden hierover zijn geïnformeerd en gehoord (februari 2016) is door de fusiepartners – na positieve advisering door de wijkkerkenraden - het besluit genomen de in de verkenningsfase goedgekeurde documenten verder uit te werken.

4. Uitwerkingsfase

4.1 Onderwerpen

In de uitwerkingsfase zijn de volgende onderwerpen verder uitgewerkt: Verhuurbeleid (13), Communicatie (14), Geografische grenzen (15), Administratieve organisatie (16), Financiën (17) en Diaconie (18). Na een positief advies van wijkkerkenraden hebben de fusiepartners ook deze documenten vastgesteld.

4.2 Beleidsplan en plaatselijke regeling

De (wijk)kerkenraden hebben in oktober 2017 een beleidsplan (19) voor de nieuwe (fusie)gemeente besproken. Dit beleidsplan bevat een samenvatting van alle goedgekeurde opdracht pakketten. Het beleidsplan vormt een basisdocument voor het te nemen verenigingsbesluit (fusiebesluit).

Eveneens in oktober is een tweede basisdocument, de plaatselijke regeling (20), besproken. In deze regeling staat in regels opgesomd hoe de fusiegemeente er uitziet en welke taakverdeling is afgesproken tussen de wijken en de centrale organen.

Beide documenten zijn met een positief advies van de wijkkerkenraden inmiddels door de fusiepartners goedgekeurd.

4.3 Conclusie

De wijkkerkenraden Hervormd en de kerkenraad Gereformeerd zien na de positieve advisering van het beleidsplan en de plaatselijke regeling geen overwegende belemmeringen te komen tot vereniging (fusie). En besluiten de leden van de (wijk)gemeenten te kennen in en te horen over het voornemen over te gaan tot de vereniging tot de Protestantse Gemeente Leerdam met drie wijkgemeenten. Volgens de Kerkorde moeten de wijkgemeenten hun leden informeren en horen voordat een verenigingsbesluit kan worden genomen. Uiteindelijk beslissen de Algemene Kerkenraad van de Hervormde Gemeente (na advisering door de wijkkerkenraden) en de kerkenraad van de Gereformeerde Kerk.

5. Vormgeving van de (toekomstige) Protestantse Gemeente Leerdam (PGL)

5.1 Uitgangspunt

Uitgangspunt van de Protestantse Gemeente Leerdam (PGL) is dat het één gemeente is met verschillende wijkgemeenten. Deze wijkgemeenten kennen (en beslissen over) een eigen identiteit, een maximale autonomie en een verregaande financiële zelfredzaamheid. Wel met oog voor de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de hele gemeente (onderlinge *solidariteit*).

Ook volgens de Kerkorde van de PKN is een wijkkerkenraad het orgaan binnen een gemeente dat gaat over het algemene beleid in de wijkgemeente, de vormgeving van de erediensten, de zorg voor de missionaire, diaconale en pastorale arbeid en de geestelijke vorming. Een algemene kerkenraad gaat daar niet over en heeft daar dus ook geen zeggenschap in.

5.2 Structuur

De Protestantse Gemeente Leerdam gaat bestaan uit drie wijkgemeenten:

- de Hervormde wijkgemeente Centrum-Oost
- de Hervormde wijkgemeente West
- de Protestantse wijkgemeente Kerk aan de Linge

Deze wijkgemeenten kennen alle drie een wijkkerkenraad, een wijkraad van Kerkrentmeesters en een wijkraad van Diakenen. Naast deze wijkgemeenten is er een Algemene Kerkenraad (AK). Deze AK heeft alleen de bevoegdheden die kerkordelijk zijn voorbehouden aan een algemene kerkenraad (formeel vaststellen begroting, jaarrekening e.d.)

Er komt – evenals nu in de Hervormde Gemeente - een (centraal) College van Kerkrentmeesters en een (centraal) College van Diakenen. Maar ook bij de kerkrentmeesters en de diaconieën wordt zoveel als mogelijk is overgelaten aan de wijkraden.

5.3 Geografische indeling

Het grondgebied van de PGL komt overeen met het grondgebied van de huidige Hervormde Gemeente. De leden van de huidige (wijk) gemeenten gaan automatisch over naar de nieuwe wijkgemeenten. Voor de leden van Centrum-Oost en van West verandert er dus niets. De leden van wijkgemeente Noord en van de Gereformeerde Kerk zijn na de fusie automatisch lid van wijkgemeente Kerk aan de Linge.

Voor nieuw inkomenden wordt in eerste instantie een geografische indeling gehanteerd. De grenzen van de wijkgemeenten worden beschreven in het beleidsplan en vastgelegd in de plaatselijke regeling.

Nieuw inkomenden zullen z.s.m. worden bezocht en worden voorgelicht over de verschillende wijkgemeenten en kunnen vervolgens kiezen bij welke wijkgemeente ze willen behoren (waarbij tussen de beide Hervormde wijkgemeenten ook onderlinge afspraken zijn gemaakt).

5.4 Gebruik kerken door wijkgemeenten

De kerkgebouwen met bijbehorende zalen zijn toegewezen aan de wijkgemeente die hoofdgebruiker is:

De Grote Kerk met kerkplein en de Kandelaar aan wijkgemeente Centrum-Oost;

De Pauluskerk met bijbehorende zalen aan wijkgemeente West;

De Bethelkerk met kerkplein en bijbehorende zalen aan wijkgemeente Kerk aan de Linge.

Wijkgemeente Kerk aan de Linge is deels medegebruiker van de Grote Kerk.

De kerkgebouwen zijn toegewezen aan een wijkgemeente in de eerste plaats om duidelijk te maken waar normaliter de erediensten van die wijkgemeente gehouden worden. Maar ook nog om een andere reden. Op tijdstippen dat een ruimte niet voor kerkelijke doeleinden nodig is kan deze - tegen een vergoeding - aan derden in gebruik worden gegeven. De hoofdgebruiker is verantwoordelijk om te beoordelen of een bepaalde activiteit van een derde in "hun" gebouw is toegestaan.

5.5 Financieel

Binnen de PGL zijn de wijkgemeenten autonoom en moeten financieel in staat zijn om de pastorale taak en zorg voor de leden van de wijkgemeenten uit te oefenen en zichzelf financieel als wijkgemeenten te kunnen redden: *zelfredzaamheid*. Elke wijkgemeente dient in ieder geval een sluitende meerjarenbegroting te hebben. Het kan zijn dat een wijkgemeente in onvoldoende mate in staat is om binnen een redelijke termijn *zelfredzaam* te worden en te blijven. Als dat zich voordoet wordt die wijkgemeente (via de "centrale wijk") door de andere wijkgemeenten tijdelijk ondersteund; we zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de instandhouding van de PGL met drie volwaardige wijkgemeenten; onderlinge *solidariteit*. Uiteraard wel met de "verplichting" aan de betreffende wijk het tekort z.s.m. weg te werken. Deze *solidariteit* komt ook tot uiting in het (naar rato van het ontvangen levend geld) bijdragen in het exploitatietekort van de "centrale wijk". In deze "centrale wijk" wordt de exploitatie van het vastgoed geregeld (kerkgebouwen, pastorieën, landerijen).

5.6 Administratieve Organisatie

De College van Kerkrentmeesters is verantwoordelijk voor de administratieve organisatie, maar laat zoveel mogelijk over aan de wijkraden en aan commissies. Eén van de uitgangspunten is "Binding en enthousiasmeren van participerende gemeenteleden" door veel meer gebruik te maken van de talenten van de gemeenteleden en hen in te zetten in diverse commissies. Door taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden te beleggen bij de commissies wordt bijgedragen aan binding en enthousiasmeren van de gemeenteleden in de commissies.

5.7 Diaconieën

De wijkraden van Diakenen organiseren voor (en namens) hun eigen wijk de diaconale taken.

5.8 Communicatie

Er komt één website, met een beperkt centraal deel. Veel ruimte is er voor de wijkgemeenten, die zelf verantwoordelijk zijn voor de inhoud van hun deel van de website.

De huidige kerkbladen worden gehandhaafd; de Hervormde Kerkbode voor de wijken Centrum-Oost en West en het blad Kerk aan de Linge voor die wijkgemeente.

Er komt één kleine gemeentegids voor de PGL met informatie over de centrale delen en een verwijzing naar de drie wijkgemeenten. Die kan ook aan nieuw inkomenden worden uitgereikt. De wijkgemeenten kunnen zelf een uitgebreidere gids voor de eigen wijk uitgeven.

6 Tot slot

Wat hierboven beschreven is, geeft de belangrijkste zaken summier weer. Meer details zijn te lezen in het beleidsplan, de plaatselijke regeling en de opdrachtpakketten die op de websites zijn te zien en te downloaden. www.hervormdleerdam.nl en www.kerkaandeling.nl.

U kunt de documenten ook opvragen bij de scriba van uw wijkgemeente.